

Complexnummer: 509465

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Arbeiderswoningen

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

509466, 509467, 509468, 509469, 509470

Woonplaats

Zuurdijk

Gemeente

Het Hogeland

Provincie

Groningen

Locatie van het hoofdobject

Ewer 13, 9966 VE te Zuurdijk

Complexomschrijving

Inleiding

COMPLEX bestaande uit vijf ARBEIDERSWONINGEN die vermoedelijk in de tweede helft van de negentiende eeuw zijn gebouwd. Het complex ligt op de wierde Ewer gelegen tussen de dorpen Houwerzijl en Zuurdijk. Behalve de arbeiderswoningen liggen op de wierde drie boerderijen, waaronder de monumentale boerderij Hayemaheerd (Ewer 17). De arbeiderswoningen liggen aan twee haaks op elkaar gerichte onverharde lanen, die via een onverharde laan ontsloten worden op de doorgaande weg van Zuurdijk naar Houwerzijl die ten zuiden van de wierde loopt. Onder de woningen die opgetrokken zijn in een Ambachtelijk-traditionele bouwtrant, zijn twee verschillende typen te onderscheiden. Ewer 7, 9 en 15 hebben een schilddak en Ewer 11 en 13 een driezijdig schilddak tegen een rechte gevel. Alle panden hebben de noklijn evenwijdig aan de beide lanen georiënteerd. Het is onduidelijk of de woningen door arbeiders zelf of door hun baas zijn gebouwd. Van Ewer 15 is bekend dat het vroeger bij de Hayemaheerd hoorde. Op grond van de ruimtelijke en typologische samenhang zijn de vijf arbeiderswoningen als een complex opgevat. De arbeiderswoningen zijn vrijwel allemaal in meer of mindere mate gewijzigd; ondanks deze wijzigingen is bescherming gerechtvaardigd op grond van de met name cultuurhistorische waarden van het complex.

Waardering

Complex van vijf arbeiderswoningen van algemeen cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang:

- als uitdrukking van sociaal-economische ontwikkelingen op het Hogeland

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de wijze van inrichting van het complex
- vanwege de historisch-ruimtelijke relatie met de andere bebouwing op de wierde Ewer
- vanwege de redelijke mate van gaafheid van de verschillende onderdelen van het complex
- vanwege de provinciale zeldzaamheid
- vanwege de fraaie en markante ligging op een wierde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 509466

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 juni 1999
Kadaster deel/nr 82770/36

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Zuurdijk Het Hogeland Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Zuurdijk

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Leens L 199

Omschrijving**

Omschrijving

ARBEIDERSWONING (2e helft 19e eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant) op rechthoekige plattegrond met aankapping aan noordzijde met aangebouwd schuurtje. Oorspronkelijk had pand een schilddak, maar in 1960 is oostgevel gewijzigd in een tuitgevel. Aankapping en westgevel dateren uit omstreeks 1924. Zuid- en oostgevel zijn opgetrokken in gesinterde rode baksteen, noord- en westgevel in rode baksteen. Dak en aankapping worden gedekt door oranje Hollandse pannen; op hoeknok en tuitgevel een gemetselde schoorsteen. Nieuwe mastgoot op bakstenen klossen. Zuidgevel heeft een niet-originele voordeur met in bovenlicht gietijzeren levensboom. Zuid- en oostgevel hebben respectievelijk drie en twee zesruits vensters beëindigd door strekken van rode steen; oostgevel heeft twee zoldervensters. Westgevel heeft twee kleinere zesruits vensters. Aankapping heeft in westgevel een opgeklampte deur en in noordgevel een klein horizontaal venster. Aan noordzijde van aankapping is schuurtje opgemetseld van rode baksteen aangebouwd dat gedekt wordt door lessenaarsdak van golfplaten.

INTERIEUR is gewijzigd.

Waardering

Arbeiderswoning van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een arbeiderswoning uit de tweede helft van de 19de eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de andere onderdelen van het complex
- vanwege de markante ligging op de wierde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 509467

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 juni 1999
Kadaster deel/nr	82770/30

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zuurdijk	Het Hogeland	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Zuurdijk	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leens	L			188

*Omschrijving***

Omschrijving

ARBEIDERSWONING (2e helft 19e eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant) op rechthoekige plattegrond opgemetseld van rode baksteen onder een schilddak met aankapping gedekt met oranje Hollandse pannen; vernieuwde bakgoot; op beide hoekknokken een nieuw gemetselde schoorsteen. Gevels zijn gemetseld in kruisverband; achtergevel is geheel vernieuwd; westgevel heeft als enige gevel een gepleisterde plint. Entree bevindt zich in zuidgevel; opgeklampte voordeur met rechthoekig bovenlicht waarin een gietijzeren levensboom. Links beneden van de voordeur zit een hardstenen gevelsteen. Links van voordeur een en rechts ervan twee zesruits vensters. Westgevel heeft twee zesruits vensters en een niet-origineel venster. Oostgevel heeft twee zesruits vensters. INTERIEUR is in 1981 grotendeels gewijzigd. De woonkamer heeft nog een oorspronkelijke kastenwand.

Waardering

Arbeiderswoning van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een arbeiderswoning uit de tweede helft van de 19de eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de andere onderdelen van het complex
- vanwege de markante ligging op de wierde

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Woningen en woningbouwcomplexen	Woonhuis(K)	Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 509468

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 juni 1999
Kadaster deel/nr 82770/27

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Zuurdijk Het Hogeland Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Zuurdijk

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Leens L 198

Omschrijving**

Omschrijving

ARBEIDERSWONING (2e helft 19e eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant) op rechthoekige plattegrond met aangebouwd schuurtje uit 1924. Zuid-, oost- en westgevel zijn gemetseld in kruisverband van rode baksteen; noordgevel is in 1924 opnieuw opgemetseld in rode Groninger baksteen. Pand wordt gedekt door een driezijdig schilddak tegen een rechte voorgevel; aankapping aan achterzijde. Op zuidelijke en westelijke dakschilden liggen cementpannen; op noordelijk dakschild oranje Hollandse pannen. Zuid- en westgevel hebben een nieuwe mastgoot; noordgevel een bakgoot. Vensters zijn zesruits vensters.

In zuidgevel bevindt zich een voordeur; opgeklampte deur met daarboven rechthoekig bovenlicht met gietijzeren levensboom; links van voordeur een venster, rechts ervan twee. Noordgevel heeft een lage, opgeklampte deur. Westgevel heeft twee vensters. Oostgevel is tuitgevel met schoorsteen op nok; in topgevel twee kleine zoldervensters; op begane grond twee vensters. Aan achterzijde, noordgevel, een aangebouwd schuurtje op rechthoekig plattegrond, opgemetseld van rode baksteen en gedekt door een zadeldak van oranje Hollandse pannen. In westgevel bevindt zich een opgeklampte deur met daarnaast een klein horizontaal venster. In oostgevel een klein rechthoekig venster met roedenverdeling.

INTERIEUR is grotendeels gewijzigd. De oostelijke voorkamer heeft nog een originele houten kastenwand, kamerdeur en balkenplafond.

Waardering

Arbeiderswoning van algemeen cultuurhistorisch belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als voorbeeld van een arbeiderswoning uit de tweede helft van de 19de eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de tamelijk hoge mate van gaafheid van het exterieur
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de andere onderdelen van het complex
- vanwege de markante ligging op de wierde

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 509469

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 juni 1999
Kadaster deel/nr	82770/24

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zuurdijk	Het Hogeland	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Zuurdijk	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leens	L			197

*Omschrijving***

Omschrijving

ARBEIDERSWONING (2e helft 19e eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant) op rechthoekige plattegrond met vernieuwde aanbouw aan achterzijde uit omstreeks 1930. Pand is opgemetseld in rode baksteen en wordt gedekt door schilddak van oranje Hollandse pannen; vernieuwde mastgoot; op hoeknokken een opnieuw gemetselde schoorsteen. Vensters zijn rechthoekig en hebben verticale roeden in het bovenlicht. Oostgevel heeft een niet-originele voordeur met aan weerszijden twee vensters. Noord- en zuidgevel hebben elk twee vensters. Aanbouw aan achterzijde heeft niet-originele deur en niet-originele vensters.

INTERIEUR is gewijzigd.

Waardering

Arbeiderswoning van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een arbeiderswoning uit de tweede helft van de 19de eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de redelijke mate van gaafheid van exterieur
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de andere onderdelen van het complex
- vanwege de markante ligging op de wierde

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Woningen en woningbouwcomplexen

Woonhuis(K)

Woonhuis

Monumentnummer*: 509470

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 juni 1999
Kadaster deel/nr	82770/140

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zuurdijk	Het Hogeland	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Zuurdijk	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leens	L			196

*Omschrijving***

Omschrijving

ARBEIDERSWONING (2e helft 19e eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant) op rechthoekige plattegrond met nieuwe platte aanbouw achter. In 1967 verbouwd tot weekend-huisje. Gevels met plint zijn gepleisterd; noordgevel van geverfde baksteen. Bakgoot op houten klossen. Pand wordt gedekt door een wolfdak met sneldekpannen (niet-origineel); op hoeknokken elk een van rode baksteen gemetselde schoorsteen. T-vensters worden beëindigd door een gepleisterde sierstrip. Voordeur in oostgevel is nagemaakt naar origineel; naast voordeur twee T-vensters. Noord- en zuidgevel hebben elk twee T-vensters en twee kleine zoldervensters.

INTERIEUR is gewijzigd.

Waardering

Arbeiderswoning van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een arbeiderswoning uit de tweede helft van de 19de eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de redelijke mate van gaafheid van exterieur
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de andere onderdelen van het complex
- vanwege de markante ligging op de wierde

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Woningen en woningbouwcomplexen

Woonhuis(K)

Woonhuis